

Kontrolní závěr z kontrolní akce

18/08

Peněžní prostředky vynakládané na podpory v sektoru živočišné výroby

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2018 pod číslem 18/08. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Josef Kubíček.

Cílem kontroly bylo prověřit systém řízení a poskytování podpory v sektoru živočišné výroby včetně stanovení strategických cílů a prověřit, zda poskytnuté peněžní prostředky přispívají k dosažení předpokládaných přínosů a účinků.

Kontrola byla prováděna u kontrolovaných osob v období od března do října 2018.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2014 až 2017, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo zemědělství (dále též „MZe“);

Státní zemědělský intervenční fond, Praha (dále též „SZIF“);

SELMA a.s., Jihlava;

PROVEM a.s. Havlíčkův Brod, Kojetín;

LIPRA PORK a.s., Rovensko pod Troskami.

Námítky proti kontrolnímu protokolu, které podaly Ministerstvo zemědělství a Státní zemědělský intervenční fond, byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námitkách. Odvolání proti rozhodnutím o námitkách podaly Ministerstvo zemědělství a Státní zemědělský intervenční fond a byly vypořádány usneseními Kolegia NKÚ č. 9/I/2019 a 10/I/2019 ze dne 21. ledna 2019.

Kolegium NKÚ na svém IV. jednání, které se konalo dne 25. března 2019,

schválilo usnesením č. 8/IV/2019

kontrolní závěr v tomto znění:

KLÍČOVÁ FAKTA

5 z 8

Pět z osmi strategických indikativních ukazatelů v živočišné výrobě vykazovalo ke konci roku 2017 pokles oproti roku 2015.

5,3 mld. Kč

Objem prostředků vyplacených z dotačního programu 8.F *Nákazový fond*, jehož podmínky neumožňovaly MZe ověřit, zda příjemce dotace prováděl činnosti související s ozdravením chovu prasat nejehospodárnějším způsobem.

203 mil. Kč

Objem prostředků vyplacených mlékárnám na úhradu běžných provozních nákladů, místo na podporu zvyšování kvality mléka.

23,7 mil. Kč

Objem prostředků vyplacených mlékárnám, u kterých nebyla provedena dostatečná kontrola, a neměly být proplaceny.

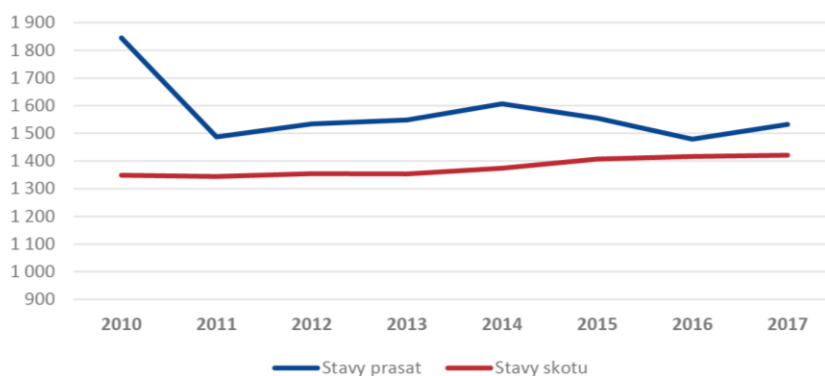
300 %

O tolik procent vzrostly dotace v sektoru chov prasat a drůbeže mezi roky 2012–2016.

53 %

Potravinová soběstačnost ve výrobě vepřového masa v roce 2017.

Vývoj početních stavů prasat a skotu v ČR (v tis. ks)

I. Shrnutí a vyhodnocení

NKÚ prověřil systém řízení a poskytování peněžních prostředků státního rozpočtu a Evropské unie (dále též „EU“) na podpory poskytované do živočišné výroby včetně stanovení strategických cílů a ověřil, zda poskytnuté peněžní prostředky přispívají k dosažení předpokládaných přínosů a účinků. Za tímto účelem posoudil poskytování dotací ze státního rozpočtu (dále též „národní dotace“), *Programu rozvoje venkova ČR na období 2007–2013* (dále jen „PRV 07-13“), *Programu rozvoje venkova ČR na období 2014–2020* (dále jen „PRV 14-20“), dále přímých plateb a mimořádných podpor směřujících do sektoru živočišné výroby. Zaměřil se na nastavení podmínek těchto podpor, řídicí a kontrolní činnost MZe a SZIF a dále na spolehlivost monitorování a hodnocení dopadů poskytovaných podpor. NKÚ prověřil žádosti o dotace v celkovém objemu 1,2 miliard Kč a provedl kontrolu u tří příjemců dotací.

Celkové vyhodnocení

Česká republika patří k zemím Evropské unie, které významně dotují živočišnou výrobu. Do tohoto sektoru směřuje velké množství různorodých podpor a dotací s významným finančním objemem. Tyto podpory jsou poskytovány jak z národních, tak z evropských zdrojů.

Významné nedostatky byly kontrolou zjištěny u národních dotací. MZe u nich nastavilo dotační podmínky a kontrolní systém tak, že vykazují řadu zásadních nedostatků, které negativně ovlivňují účelnost a hospodárnost vynakládaných veřejných prostředků. NKÚ zjistil případy, kdy MZe příjemcům dotace proplatilo výdaje, které nebyly doloženy fakturami nebo byly v rozporu s dotačními podmínkami.

Řídicí systém a podmínky, které MZe nastavilo pro poskytování podpor z evropských zdrojů, byly, až na některé dílčí nedostatky, shledány funkčními a účinnými. Nedostatky s finančním dopadem byly zjištěny u SZIF v případě neoprávněného poskytnutí dotace příjemci.

NKÚ konstatuje, že se MZe nedaří naplňovat strategické cíle, jež si v sektoru živočišné výroby stanovilo. Stav hospodářských zvířat (dojnic a prasat) a míra soběstačnosti ČR v pokrytí spotřeby hovězího i vepřového masa se ke konci roku 2017 oproti roku 2015 snížily, přestože se dotace do živočišné výroby od roku 2012 zvyšují. Nejvyšší procentuální nárůst dotací vyazuje sektor chovu prasat a drůbeže.

Celkové vyhodnocení vyplývá z těchto zjištěných nedostatků:

- Nejsou plněny strategické cíle v sektoru živočišné výroby spočívající např. v navýšení stavu dojnic a prasat. Pět z osmi hodnocených indikativních ukazatelů vykazovalo ke konci roku 2017 pokles oproti roku 2015, přestože mělo dojít k jejich nárůstu.
- Účelem dotací z národního dotačního programu 19.A *Podpora na účast producentů a zpracovatelů mléka v režimu jakosti Q CZ¹* je podpora zvyšování kvality mléka. NKÚ zjistil, že:

---

¹ Jedná se o režim jakosti, který jde významně nad rámec norem stanovených pro syrové mléko.

- Dotace směřovaly na úhradu běžných provozních nákladů mlékáren, které dlouhodobě vykazují zisky. Kalkulace nákladů prokazující vypočtené provozní náklady posuzovalo MZe pouze formálně a neověřovalo, zda náklady skutečně souvisely s předmětem podpory.
  - MZe stanovilo jeden z hlavních ukazatelů kvality mléka jakosti Q CZ „počet somatických buněk na 1 ml mléka“ v hodnotě, která významně nepřesahuje průměrnou hodnotu u syrového kravského mléka v ČR.
  - Žadatelem mohl být i podnik spadající do kategorie velkého podniku. Musel však doložit, že je pro něho podpora nezbytná a má motivační účinek. Žadatelé předkládali nedostatečné podklady, na jejichž základě nemohlo MZe tuto podmínku ověřit. Přesto podporu těmto žadatelům vyplatilo.
- Dotace z národního dotačního programu 8.F *Nákazový fond* jsou určeny chovatelům prasat a drůbeže na podporu vybraných činností zaměřených proti rozšiřování nebezpečných nálezů hospodářských zvířat. MZe proplácelo tyto dotace na základě faktur s obecně formulovanými předměty plnění, bez bližší specifikace a podrobnějšího popisu a konkrétního vztahu k účelu dotace. Z dokumentace nebylo možné ověřit rozsah činností ani objem provedené práce. MZe tak neposuzovalo účelnost a hospodárnost výdajů.
- Příkladem nevhodnosti je případ příjemce dotace, který obdržel za roky 2015–2017 mj. dotaci na zaplacení odborného dozoru při čištění stájí v celkové výši 3,1 milionu Kč, přičemž jedna hodina dozoru stála 2 600 Kč. Navíc tentýž příjemce zaplatil za stejné období za pronájem čistících dezinfekčních strojů několikanásobně více, než by stálo pořízení nových strojů.
- MZe ročně administruje více než dva tisíce žádostí o národní dotace. MZe nenastavilo systém tak, aby bylo schopno zajistit jejich řádnou administraci a kontrolu. Docházelo tak k případům, kdy byly žadatelům propláceny výdaje, které nebyly doloženy fakturami, nebo byly neuznatelné.
- Při kontrole podmínky počtu ustajovacích míst u projektů PRV 14-20 není ze strany SZIF zachována dostatečná auditní stopa a není zřejmé, zda a jak SZIF tyto kontroly provádí. Od splnění této podmínky se přitom odvíjí výše dotace, kterou žadatel obdrží.
- MZe i SZIF u projektů PRV 07-13 schvalovalo postupy příjemců, kteří rozdělovali investiční zemědělské projekty do více žádostí o dotaci. Rozdělením projektů do více žádostí příjemci dosáhli poskytnutí vyšší dotace.
- Na kontrolním vzorku byly zjištěny tyto skutečnosti:
- Kvůli nedostatečné kontrole žádostí o dotaci ze strany MZe a SZIF bylo u dotačního programu 19.A vyplaceno 23,7 milionů Kč, které neměly být uhrazeny.
  - U dvou projektů PRV 07-13 vyplatil SZIF neoprávněně finanční prostředky v celkové výši 16,4 milionů Kč, a dopustil se tak porušení rozpočtové kázně.
- Z analýzy dat ze *Zemědělské účetní datové sítě FADN* vyplynulo, že Česká republika ve srovnání s členskými zeměmi EU vyplácí nadprůměrné dotace do sektoru živočišné výroby. V roce 2016 došlo oproti roku 2010 ke zvýšení vyplacených dotací ve všech sledovaných výrobních zaměřeních kromě chovu skotu.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Informace o kontrolované oblasti

Živočišná výroba (dále též „ŽV“) je klíčovou součástí zemědělské výroby v ČR, která navazuje na rostlinnou produkci. Hlavním cílem živočišné výroby je produkce masa, mléka a vajec nejenom na tuzemský trh, ale i pro zahraniční trh. V ČR je živočišná výroba zastoupena především stájovým chovem skotu a prasat, chovem drůbeže, ovcí a koz. Do těchto odvětví směřuje Ministerstvo zemědělství významný díl evropské i národní podpory.

Kontrolní akce NKÚ se zaměřila na nejdůležitější odvětví živočišné výroby, a sice na chov skotu a produkci hovězího masa a mléka a na chov prasat a produkci vepřového masa. V rámci těchto odvětví byly prověřeny klíčové oblasti, jako jsou nastavení strategického plánu, stanovení cílů, systém řízení a kontroly, monitoring výstupů a dopadů podpor, vyhodnocování cílů a přínosů vybraných podpor. Na systémové úrovni byly posouzeny nastavené podmínky pro poskytování evropských i národních dotací. U vybraných podpor (dotačních opatření) byl prověřen proces administrace a kontroly a dále bylo prověřeno, zda byly veřejné prostředky poskytnuty v souladu se stanovenými podmínkami a zda byla podpora účinná.

Údaje o ekonomickém a produkčním vývoji v sektoru zemědělství jsou evidována a zpracovávána v rámci *Zemědělské účetní datové sítě FADN ČR*². Tato síť, jejímž provozováním je v ČR pověřeno kontaktní pracoviště FADN při Ústavu zemědělské ekonomiky a informací, je hlavním informačním zdrojem Evropské komise o reálné ekonomické situaci zemědělských podniků.

MZe poskytlo v kontrolovaném období podporu ze státních prostředků v celkové výši 8,4 miliard Kč, a to prostřednictvím těchto národních dotačních programů³:

- 2.A *Udržování a zlepšování genetického potenciálu vyjmenovaných hospodářských zvířat*;
- 2.D *Nákup plemenných zvířat* – účelem je zlepšení genetické hodnoty stád skotu, ovcí a koz;
- 8.F *Nákazový fond* – účelem je podpora vybraných činností zaměřených na ozdravení chovů prasat a drůbeže;
- 19.A *Podpora na účast producentů a zpracovatelů mléka v režimu jakosti Q CZ* – účelem dotace je podpora účasti v režimech jakosti mléka Q CZ v zájmu zlepšení tržních příležitostí a dosažení přidané hodnoty u mléka a mléčných výrobků;
- 20.A *Zlepšení životních podmínek v chovu dojnic*;
- *Podpora udržovatelům genetických zdrojů hospodářských zvířat, ryb a včel* – účelem je zachování genetických zdrojů hospodářských zvířat a geneticky cenných populací hospodářských zvířat, ryb a včel.
- S.1.2 *Kompenzace za sucho 2015* – účelem podpory je zmírnit dopady sucha z roku 2015 v sektoru ŽV.

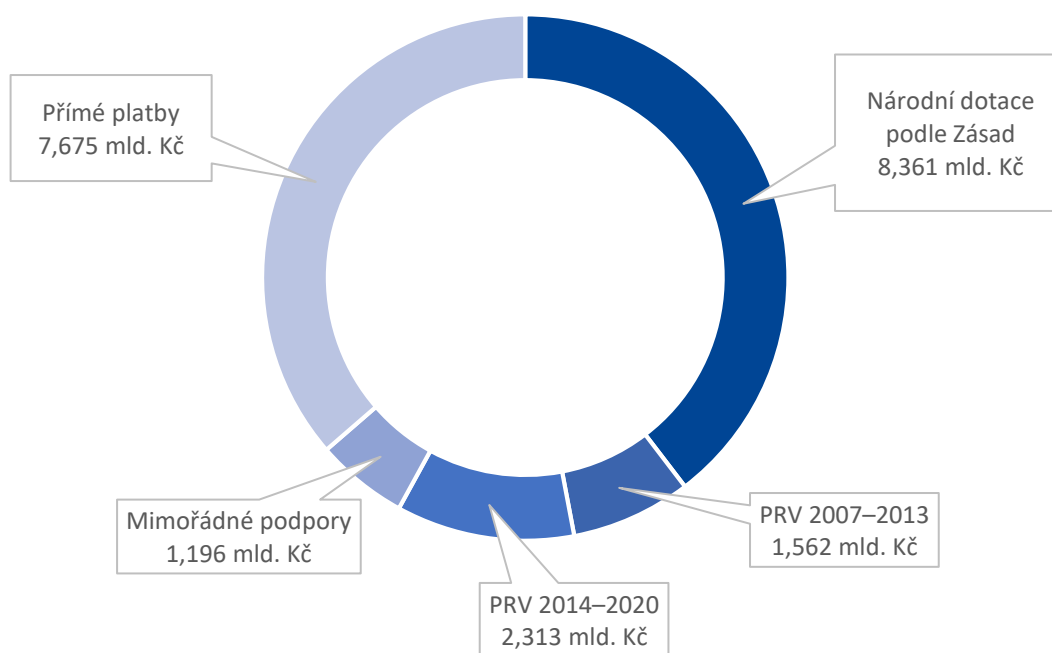
² Nařízení Rady EHS č. 79/65, o založení zemědělské účetní datové sítě pro sběr údajů o příjmech a o hospodářské činnosti zemědělských podniků v Evropském hospodářském společenství.

³ Národní dotační programy jsou financovány ze státního rozpočtu ČR.

MZe poskytlo v kontrolovaném období podporu z prostředků Evropské unie a státního rozpočtu v celkové výši 12,7 miliard Kč, a to prostřednictvím:

- *přímých plateb, složek*
  - *dobrovolná podpora vázaná na produkci,*
  - *přechodná vnitrostátní podpora;*
- *Programu rozvoje venkova 2007–2013, opatření 1.1 Modernizace zemědělských podniků;*
- *Programu rozvoje venkova 2014–2020, operace M04 Investice do hmotného majetku a operace M14 Dobré životní podmínky zvířat;*
- *mimořádných podpor, a to dočasné mimořádné podpory pro zemědělce v odvětví živočišné výroby, mimořádné podpory na přizpůsobení pro producenty mléka a zemědělce v dalších odvětvích živočišné výroby a mimořádné podpory na snížení produkce mléka.*

Graf č. 1: Kontrolovatelný objem – vyplacené prostředky v sektoru živočišné výroby za období 2014–2017

Subjekty zapojené do implementace podpor

Ministerstvo zemědělství

MZe je odpovědné za implementaci obou programů rozvoje venkova a odpovídá za účinné, účelné a správné řízení a provádění programů. MZe dále připravuje nařízení vlády, která upravují podmínky poskytování přímých i mimořádných podpor.

MZe poskytuje národní dotace na základě zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací na základě ustanovení § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství,

(dále jen „Zásady“). V těchto Zásadách MZe stanovuje obecné podmínky pro poskytnutí dotace a vyhlašuje jednotlivé dotační programy.

Státní zemědělský intervenční fond

Státní zemědělský intervenční fond se podílí na administraci dotací z EU. Vykonává funkci platební agentury, provádí administraci a kontrolu žádostí o dotaci z obou programů rozvoje venkova i žádostí o přímé a mimořádné podpory a zajišťuje provádění plateb příjemcům dotací.

U národních dotací SZIF pouze přijímá žádosti o dotace a podílí se na jejich administrativních kontrolách.

III. Rozsah kontroly

Pro oblast kontroly byla vybrána klíčová odvětví živočišné výroby. Jedná se o chov skotu a produkci hovězího masa a mléka a chov prasat a produkci vepřového masa. Tato odvětví jsou klíčová jak z hlediska finančního objemu poskytovaných dotací, tak z pohledu mimořádných podpor, které byly poskytnuty v důsledku krizové situace právě do těchto vybraných odvětví. Z časového hlediska byla kontrola zaměřena na období let 2014 až 2017; v případě věcných a časových souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrola u MZe

Kontrola u MZe byla provedena jak na systémové úrovni, tak na úrovni kontroly složek příjemců. Systémová kontrola se týkala nastavení strategických plánů, nastavení podmínek pro poskytování evropských i národních dotací. Na úrovni kontrolního vzorku byly kontrolovány vybrané národní dotační programy, které byly NKÚ posouzeny jako nejvíce rizikové z hlediska účelnosti a hospodárnosti proplácených finančních prostředků.

Kontrolováno bylo 121 žádostí o dotaci v celkové výši 893 199 535 Kč.

Kontrola u SZIF

Kontrola u SZIF byla provedena na centrálním pracovišti SZIF a týkala se administrace a kontroly dotací a prověřila, zda byly peněžní prostředky vynaloženy v souladu s právními předpisy, účelně a hospodárně. Na úrovni kontrolního vzorku byly kontrolovány projekty spolufinancované z PRV 07-13 a PRV 14-20. Jednalo se o projekty realizované z opatření 1.1 *Modernizace zemědělských podniků* z PRV 07-13 a operace 4.1.1 *Investice do zemědělských podniků* z PRV 14-20. V rámci neprojektového opatření M14 *Dobré životní podmínky zvířat* byly ověřovány jednotné žádosti z PRV 14-20.

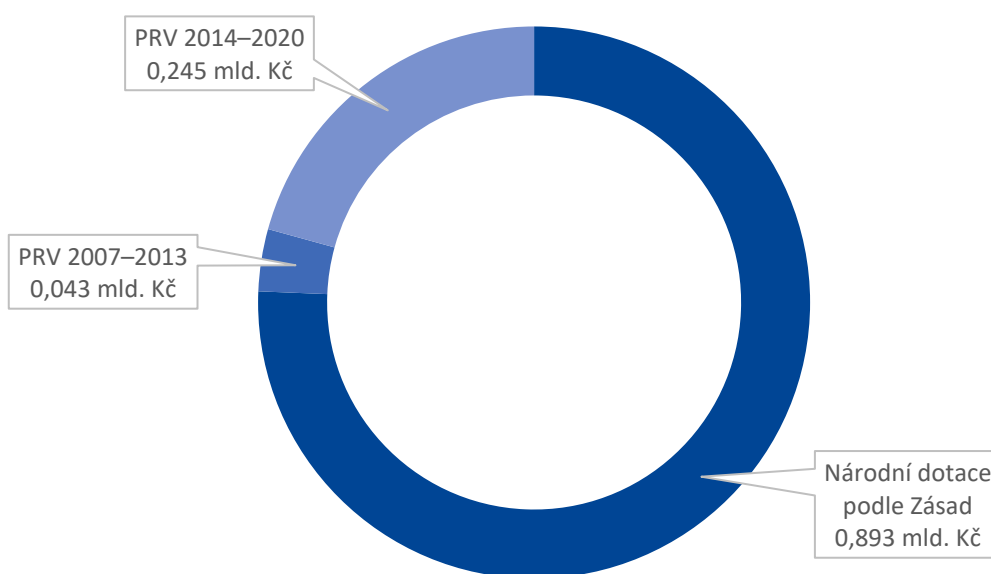
Kontrolováno bylo 33 projektů a žádostí o dotaci v celkové výši 287 597 980 Kč.

Kontrola u příjemců dotací

Kontrolou proběhla u tří příjemců dotací z dotačního programu 8.F *Nákazový fond* a z opatření 1.1 *Modernizace zemědělských podniků* z PRV 07-13. Jednalo se o příjemce dotace SELMA a.s., PROVEM a.s. Havlíčkův Brod a LIPRA PORK a.s. Kontrolovaný objem u příjemců byl 74 630 245 Kč.

V kontrolní akci byla provedena také analýza dat týkající se živočišné výroby ze *Zemědělské účetní datové sítě FADN*, která tvoří hlavní informační zdroj Evropské komise o reálné ekonomické situaci zemědělských podniků.

Graf č. 2: Zkontrolovaný objem finančních prostředků

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

1. Splnilo MZe stanovené strategické cíle?

Poskytovatel dotací odpovídá za fungování systému a plnění stanovených cílů. Pro efektivní vyhodnocení přínosů dotací a vynaložených peněžních prostředků musí být jednoznačně vymezeny konkrétní cíle a měřitelné ukazatele, s jejichž pomocí lze míru dosažení cíle vyhodnotit. Neplnění cílů snižuje účinnost vynaložených veřejných prostředků.

Hlavním strategickým dokumentem pro oblast zemědělství je dokument *Strategie resortu Ministerstva zemědělství České republiky s výhledem do roku 2030* (dále jen „Strategie“)⁴.

---

⁴ Strategický dokument schválený usnesením vlády České republiky ze dne 2. května 2016 č. 392, *ke Strategii resortu Ministerstva zemědělství České republiky s výhledem do roku 2030*.

Obsahuje strategické cíle, které jsou dále rozpracovány do cílů dílčích. Plnění těchto cílů se vyhodnocuje prostřednictvím tzv. indikativních ukazatelů strategických cílů. Za výchozí stav je brán rok 2015 a dále jsou určeny předpokládané hodnoty jednotlivých ukazatelů pro roky 2020, 2025 a 2030. V tabulce č. 1 jsou uvedeny hodnoty osmi indikativních ukazatelů týkajících se živočišné výroby.

Tabulka č. 1: Indikativní ukazatele strategických cílů (vybrané ukazatele s ohledem na předmět kontroly)

Ukazatel	Jednotka	Stav v roce 2015 (výchozí stav dle Strategie)	Stav k 31. 12. 2017, případně průměrný stav v roce 2017*	Indikativní hodnota 2020	Indikativní hodnota 2025	Indikativní hodnota 2030
Podíl ŽV na celkové zemědělské produkci	%	45	39	47	48	50
Stav dojníc	tis. ks	376	364,6	380	385	390
Podíl dojníc s převahou krmiv na trvalých travních porostech	index	100	Nedohledáno	110	115	120
Stav krav bez tržní produkce mléka	tis. ks	204	205	235	270	300
Stav prasat celkem (z toho prasníc)	tis. ks	1 555 (96)	1532 (94)	1 800 (100)	2 100 (110)	2 400 (120)
Míra krytí spotřeby mléka a mléčných výrobků	%	130	132,9	130	130	130
Míra krytí spotřeby hovězího masa	%	140	121,6	140	140	140
Míry krytí spotřeby vepřového masa	%	55	52,7	60	70	80

Zdroj: Strategie, Zemědělství 2017 a Zpráva o stavu zemědělství 2017.

* Vypracoval NKÚ z dat uvedených ve Strategii a publikacích Zemědělství 2017 a Zpráva o stavu zemědělství 2017.

Z dat uvedených v tabulce č. 1 vyplývá, že pět z osmi hodnocených ukazatelů vykazovalo k 31. 12. 2017 pokles oproti roku 2015 (výchozímu stavu) místo plánovaného nárůstu. U těchto pěti ukazatelů se budou obtížně naplňovat indikativní hodnoty pro rok 2020 a následující. Nejvyšší pokles vykazovaly ukazatele „míra krytí spotřeby hovězího masa“ a „podíl ŽV na celkové zemědělské produkci“.

MZe se nedaří naplnit indikativní ukazatele strategických cílů v sektoru živočišné výroby uvedené ve Strategii⁵.

⁵ Problémy s naplněním Strategie a jejich cílů konstatuje i MZe ve Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2017, kde doporučuje, aby byla v roce 2019 zajištěna hlubší ex-post i ex-ante analýza a případná možná revize strategických cílů a indikátorů a implementačních podmínek.

2. Nastavilo MZe pravidla a podmínky pro realizaci vybraných dotačních opatření v souladu se strategickými cíli a legislativními požadavky?

Poskytovatel dotace má povinnost nastavit podmínky pro realizaci jednotlivých podpor a dotací v souladu s principy účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti. Vyplacené prostředky by měly směřovat k naplnění cílů a účelů jednotlivých podpor i k naplňování strategických cílů.

2.1 Dotační program 19.A Podpora na účast producentů a zpracovatelů zemědělských produktů v režimech jakosti Q CZ

Účelem národního dotačního programu 19.A je podpora účasti producentů a zpracovatelů mléka v režimech jakosti Q CZ v zájmu zlepšení tržních příležitostí a dosažení přidané hodnoty u mléka a mléčných výrobků.

Dotační program 19.A obsahuje dva podtituly:

- 19.A.a *Podpora na účast producentů a zpracovatelů mléka v režimu jakosti Q CZ,*
- 19.A.b *Podpora činností spojených s režimem jakosti Q CZ, který se dále člení na:*
  - 19.A.b.1 *Podpora kontrolních opatření a poradenství spojených s režimem jakosti Q CZ,*
  - 19.A.b.2 *Podpora vyjmenovaných úkonů provedených formou služeb spojených s režimem jakosti Q CZ.*

Kontrolou byli prověřeni příjemci čerpající dotace z dotačního podtitulu 19.A.b.1, jednalo se výlučně o mlékárny. V případě, že některý z vybraných příjemců čerpal dotace i z dotačního podtitulu 19.A.a, byla provedena kontrola i těchto žádostí o dotaci.

Celkový objem vyplacených prostředků v letech 2016–2017 činil 638 190 106 Kč.

2.1.1 Nedostatečné posuzování motivačního účinku podpory

Pokyny Evropské unie ke státní podpoře v odvětvích zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech na období 2014 až 2020 (dále též „Pokyny Evropské unie“) stanovují, že podpora slučitelná s vnitřním trhem nesmí subvencovat náklady na činnost, které by podniku vznikly v každém případě, a nesmí vyrovnávat běžná podnikatelská rizika hospodářské činnosti. Velké podniky⁶ musí v žádosti o dotaci popsat situaci, která by nastala v případě, že by podpora nebyla poskytnuta, a předložit doklady, z nichž popis této situace vychází, a následně musí orgán poskytující podporu provést kontrolu věrohodnosti uvedeného hypotetického scénáře a potvrdit, že podpora má motivační účinek.

Do kategorie velkých podniků spadalo 11 z 19 kontrolovaných příjemců podpory z dotačního titulu 19.A. Tito příjemci ve svých žádostech pouze formálním způsobem popsali situaci, která by nastala v případě, že by podpora nebyla poskytnuta, a tento hypotetický scénář neprokázali

---

⁶ Podle přílohy I nařízení Komise (EU) č. 702/2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie prohlašují určité kategorie podpory v odvětvích zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech za slučitelné s vnitřním trhem.

žádnými doklady. MZe nesplnilo povinnost provést účinnou kontrolu uvedeného hypotetického srovnání, a nepotvrdilo tak, že poskytovaná podpora má požadovaný motivační účinek. MZe zdůvodnění požadavku podpory/prohlášení velkých podniků posuzovalo pouze formálně.

2.1.2 Dotace nesměřující k naplnění účelů podpory

Předmětem dotačního podtitulu 19.A.b.1 *Podpora kontrolních opatření a poradenství spojených s režimem jakosti Q CZ* je podpora subjektům zodpovědným za kontrolní opatření a poradenství, na částečnou úhradu nákladů na závazná kontrolní opatření a poradenství ve vztahu k producentovi mléka, který je zapojen do režimu jakosti Q CZ. Dále jsou do uznatelných nákladů zařazeny i provozní (nepřímé) náklady.

NKÚ provedl analýzu faktur, které předložili příjemci jako součást žádosti o dotaci. Náklady, které příjemci vykazovali, byly rozděleny na náklady související s režimem jakosti Q CZ a provozní náklady⁷.

Z analýzy vyplynulo, že v roce 2016 tvořily náklady související s režimem jakosti Q CZ u kontrolovaných žádostí o dotaci pouze **10,15 %** z celkových nákladů. V roce 2017 tvořily tyto náklady pouze **5,68 %** z celkových nákladů.

Tabulka č. 2: Rozdělení nákladů hrazených z dotačního titulu 19.A.b.1 v rámci kontrolního vzorku

Rok	Náklady související s režimem jakosti Q CZ v Kč	Provozní náklady v Kč	Podíl nákladů souvisejících s režimem jakosti na celkových nákladech
2016	7 158 528,00	63 340 586,93	10,15 %
2017	8 411 533,44	139 583 521,31	5,68 %

Příjemci čerpali v rámci dotačního podtitulu 19.A.b.1 dotace především na provozní náklady, což je v rozporu s Pokyny Evropské unie, podle kterých podpora nesmí subvencovat náklady na činnost, které by podniku vznikly v každém případě, a nesmí vyrovnávat běžná podnikatelská rizika hospodářské činnosti. Náklady související se závaznými kontrolními opatřeními a poradenstvím ve vztahu k producentovi mléka byly zanedbatelné, z celkových nákladů činily zhruba 6 až 10 %. Dotace vyplacené v rámci tohoto podtitulu tak nesměřovaly k naplnění účelu dotace.

NKÚ dále provedl analýzu vývoje zisku a tržeb 19 příjemců z dotačního podtitulu 19.A.b.1 za roky 2014–2017. Z této analýzy vyplynulo, že všichni příjemci jsou podniky se zisky v řádech desítek či stovek milionů korun ročně. Přesto tito příjemci obdrželi dotaci na provozní výdaje.

---

⁷ Do nákladů souvisejících s režimem jakosti Q CZ byly zahrnuty náklady na rozbory kvality mléka, náklady související s pořádanými školeními, kontrolní opatření a poradenství, rozbory, služby vlastních laboratoří, certifikace IFS, software-monitoring Q CZ, dále také náklady na pohonné hmoty, telefonní služby, náklady spojené s údržbou a opravou referenčních vozidel v případě, že byla prokázána souvislost mezi těmito náklady a kontrolou kvality mléka.

2.1.3 Nastavené hodnoty parametru kvality mléka Q CZ

Dotace z dotačního programu 19.A směřují na podporu těchto dvou produktů:

1. syrové kravské mléko v režimu jakosti Q CZ (produkt M1),
2. mlékárenský výrobek v režimu jakosti Q CZ (produkt M2).

Podporovány by měly být produkty, které splňují stanovené parametry a ukazatele⁸. Mezi hlavní ukazatele patří počet somatických buněk (PSB), u kterého byla ze strany MZe nastavena hodnota „≤ 220 000 v 1 ml mléka“.

V období let 2010 až 2017 se průměrný počet somatických buněk v ČR pohyboval v rozmezí 223 000–266 200 v 1 ml mléka, s tím že měl klesající tendenci. Hodnota PSB, kterou pro dotační titul nastavilo MZe, je tedy pod průměrnou hodnotou PSB za všechny sledované roky. Zároveň se však pohybuje v rozmezí, ve kterém se zdravotní stav stáda hodnotí jako ohrožený s nutností realizace vhodných opatření k jeho zlepšení⁹.

MZe stanovilo parametry jakosti mléka Q CZ, které významně nepřesahují průměrnou hodnotu PSB u běžného syrového kravského mléka v ČR. Do nejvyšších tříd jakosti je v ČR zařazeno 97 % vyráběného mléka, a proto nelze stanovenou hodnotu PSB považovat za selektivní ukazatel nadstandardní jakosti mléka.

2.1.4 Nedostatečná kalkulace nákladů

Aby mohl žadatel čerpat dotace i na provozní (nepřímé) náklady¹⁰, musel mít pro příslušný rok vypracovanou závaznou vnitropodnikovou směrnici obsahující kalkulační vzorec, který určuje, do jaké míry tyto náklady souvisí s režimem jakosti Q CZ, a mohou tak být v poměrné výši zařazeny do uznatelných nákladů.

Ve 31 případech z celkových 35 žádostí kontrolního vzorku příjemci požadovali proplacení nepřímých provozních nákladů, a k žádosti tak musela být přiložena závazná vnitropodniková směrnice. NKÚ zjistil, že předložené vnitropodnikové směrnice měly pouze formální charakter a neobsahovaly kalkulaci, podle které by žadatel průkazným způsobem rozvrhl nepřímé provozní náklady na jednotlivé činnosti. MZe tyto vnitropodnikové směrnice akceptovalo.

MZe jednoznačně neověřilo, zda provozní náklady, jejichž proplacení bylo ze strany příjemců požadováno, skutečně souvisí s režimem jakosti mléka Q CZ.

---

⁸ Parametry pro tyto produkty a pravidla certifikace jsou uvedeny ve *Věstníku Ministerstva zemědělství České republiky*, čj. 48131/2015-MZE-17212.

⁹ Dle dat uvedených v ročenkách *Chov skotu v České republice*.

¹⁰ V Zásadách je uvedeno: „Pokud některé náklady nelze určit jako přímé, je žadatel povinen pro příslušný rok vypracovat závaznou vnitropodnikovou směrnici, kterou stanoví, podle jakého klíče se tyto náklady rozvrhují na jednotlivé činnosti (kalkulační vzorec). V této výši mohou být uznány pro prokázání vynaložených nákladů na příslušnou činnost.“

2.2 Dotační program 8.F *Nákazový fond*

Dotace z dotačního programu 8.F jsou určeny chovatelům prasat a drůbeže jako podpora vybraných činností zaměřených proti rozšiřování nebezpečných nákaz hospodářských zvířat. Sazba dotace je stanovena na jedno ozdravené ustajovací místo pro příslušnou kategorii prasat.

Žadatel o dotaci musí mít vytvořen „*ozdravovací program od vyjmenovaných nákaz prasat*“ (dále též „OP VNP“), schválený orgánem veterinární správy. Tento orgán také potvrzuje, že nejpozději k vedenému datu bylo provedeno ozdravení předmětného počtu ustajovacích/porodních míst prasníc/prasat a bylo dokončeno naskladnění zdravými zvířaty v souladu s OP VNP.

Celkový objem vyplacených prostředků v rámci dotačního programu za roky 2014–2017 činil 5 302 682 559 Kč.

2.2.1 Nedostatečné zajištění vazby proplacených nákladů na účel dotace

Předmětem dotace je částečná úhrada nákladů vynaložených na služby spojené s prováděním opatření zaměřených proti rozšiřování vyjmenovaných chorob prasat. Žadatel musel činnosti spojené s ozdravením chovů provádět formou služeb a následně vzniklé náklady prokázat fakturami. Dle Zásad měli žadatelé předložit „... *kopie dokladů dokumentujících vynaložené náklady na úkony provedené formou služeb (uvedené v části D Zásad) v souvislosti s ozdravováním od vyjmenovaných nákaz prasat podle OP VNP v období od října do září každého roku (faktura apod.)*“. Zásady však neupřesňovaly, co by měly doklady dokumentující vynaložené náklady obsahovat (např. podrobný rozpis prací, smlouvy, objednávky, ozdravný program a jinou dokumentaci, na niž se dodavatelé odkazují, fotodokumentaci provedených prací apod.).

Žadatelé tak předkládali na SZIF, resp. MZe, faktury s obecně formulovanými předměty činnosti, bez bližší specifikace a podrobnějšího popisu a konkrétního vztahu k účelu dotace, bez předávacího protokolu, smlouvy nebo jiného dokumentu, ze kterého by mohly SZIF/MZe ověřit rozsah provedených prací a prokázat vazbu na účel dotace.

MZe i SZIF nedostatečně ověřovaly vazbu uskutečněných činností/pořízených služeb, resp. uplatněných nákladů, na účel dotace a neověřovaly, zda byly fakturované a proplácené činnosti prováděny v souladu s OP VNP a zda dotace splnila stanovený účel.

2.2.2 Nedostatečné zajištění hospodárnosti výdajů

MZe zajišťovalo hospodárnost výdajů pouze pevnou sazbou dotace, která byla určena jako maximální limit na jedno ozdravené ustajovací místo pro příslušnou kategorii prasat. Nepoužilo žádný z dalších nástrojů zajišťujících hospodárné vynakládání veřejných prostředků a jejich kontrolu, jako jsou např. stanovení pravidel pro výběr dodavatelů služeb, stanovení finančních limitů výdajů či stanovení dílčí sazby dotací pro jednotlivé činnosti, a zpravidla ani finanční spoluúčast příjemce dotace na úhradách pořízených služeb.

Jelikož nebyli žadatelé povinni specifikovat rozsah činností, objem provedené práce ani jiný jednotkový údaj provedených činností, nemohlo MZe ověřit, zda byla fakturovaná částka za úkony provedené formou služeb přiměřená. Žadatel tak nebyl motivován chovat se hospodárně. Toto riziko se projevilo u kontrolovaných projektů, což uvádí i následující příklady nehospodárného vynaložení peněžních prostředků.

Kontrola NKÚ proběhla u příjemce dotace, který obdržel v letech 2015–2017 mj. dotaci z dotačního programu 8.F:

- na zaplacení odborného dozoru při čištění stájí v celkové výši 3 104 400 Kč, přičemž jedna hodina dozoru stála 2 600 Kč;
- na zaplacení pronájmu dezinfekčního stroje Fog C150 v celkové výši 1 054 500 Kč, přičemž jedna hodina pronájmu stála 1 500 Kč. Pořizovací cena nového stroje se pohybuje kolem 400 US dolarů, tj. cca 9 000 Kč;
- na zaplacení pronájmu dezinfekčního stroje Honda v celkové výši 2 886 400 Kč, přičemž jedna hodina pronájmu stála 2 200 Kč. Pořizovací cena běžného profesionálního stroje na dezinfekci a čištění stájí se pohybuje kolem 150 000 Kč.

Vlastní čištění a obsluhu dezinfekčních strojů přitom prováděli pracovníci příjemce, dodavatel poskytoval pouze odborný dozor.

MZe nestanovilo pro administraci a poskytování dotací v rámci dotačního programu 8.F dostatečné podmínky pro sledování a vyhodnocování hospodárnosti vynaložených výdajů¹¹. Nemohlo proto ověřit, zda žadatel realizoval činnosti související s ozdravením chovů hospodárně.

3. Byl kontrolní systém funkční a účinný?

Poskytovatel by měl zavést účinný systém kontrol žádostí o podporu a tyto kontroly by měly být účinné a funkční. Přitom je povinen postupovat v souladu s požadavky právních předpisů, především zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

3.1 Nedostatečná kontrolní činnost MZe a SZIF u národních dotací

NKÚ ověřil, jakým způsobem probíhají kontroly žádostí o dotaci a zda jsou tyto kontroly účinné a funkční.

Žadatelé o národní dotace podávali žádost o dotaci na příslušný regionální odbor SZIF, který žádost zaevidoval a prověřil ji z hlediska úplnosti a správnosti. Následně byla žádost

---

¹¹ Ustanovení § 39 odst. 1 a 3 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

postoupena MZe, které provádí kontrolu žádosti garantem (princip čtyř očí). Vztah mezi MZe a SZIF byl v kontrolovaném období upraven dohodou mezi MZe a SZIF ze dne 8. 1. 2015¹².

Tabulka č. 3: Počet administrovaných žádostí o dotaci u nejvýznamnějších dotačních programů v sektoru živočišné výroby

Dotační program	2.A	8.F	19.A
2016	208	791	921
2017	218	807	999
Celkem	426	1 598	1 920

Jak vyplývá z tabulky č. 3, MZe a SZIF ročně administrují více než dva tisíce žádostí o národní dotace. Kvůli nevhodně nastavenému systému nejsou schopny zajistit jejich řádnou administraci a kontrolu. Dochází tak k případům, kdy jsou žadatelům propláceny výdaje, které nejsou doloženy fakturami, nebo jsou přímo neuznatelné.

NKÚ zjistil významné nedostatky při kontrole administrace dotačního titulu 19.A. Více je uvedeno v následujících bodech.

3.1.1 Nedoložené náklady u dotačního programu 19.A

Žadatel má na základě ustanovení uvedeného v Zásadách povinnost předložit v žádosti o dotaci doklady dokumentující vynaložené náklady spojené s předmětem dotace a doklady dokumentující uhrazení těchto nákladů.

NKÚ zjistil, že ve čtyřech případech nemělo MZe při kontrole žádostí o dotaci k dispozici kompletní dokumenty (faktury) dokládající vynaložené náklady. Jednalo se o náklady v celkové hodnotě 12 955 121 Kč.

MZe tak neprovedlo řádně kontrolu a neověřilo skutečný vznik proplacených nákladů¹³.

3.1.2 Náklady na přepravu mléka u dotačního programu 19.A

Neuznatelnými náklady jsou dle Zásad náklady na přepravu mléka. Příjemci dotace tuto skutečnost obcházel tím, že si ve vnitropodnikových směrnících stanovili, že faktury za přepravu mléka jsou základem pro výpočet jiných uznatelných nákladů. Např. 20 % z nákladů na přepravu mléka bylo nákladem na odběr vzorků při přejímce syrového kravského mléka, který již uznatelný byl. MZe nastavilo podmínky pro uplatňování provozních nákladů tak, že žadatelé mohli do uznatelných nákladů promítnout i náklady na přepravu mléka, které nebyly dle Zásad uznatelné.

---

¹² Předmětem dohody je upřesnění rozsahu spolupráce v agendách MZe zajišťovaných zaměstnanci SZIF, včetně stanovení rámce, na jehož základě bude SZIF tyto činnosti zajišťovat, způsobu jejich zajištění a způsobu koordinace činností s MZe.

¹³ Ustanovení § 11 odst. 3 písm. a) zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

Náklady na přepravu mléka tímto způsobem příjemci promítli do uznatelných nákladů, které jim následně MZe proplatilo. **MZe takto proplatilo 1 845 462,65 Kč za rok 2016 a 21 906 241,17 Kč za rok 2017¹³.**

3.1.3 Nedoložení dokladů o množství zpracovaného mléka

Na základě Zásad byl žadatel podpory z dotačního podprogramu 19.A.b.1 povinen doložit doklad o množství litrů syrového kravského mléka vyrobeného žadatelem nebo převzatého žadatelem v režimu jakosti Q CZ. V Zásadách je k dotačnímu programu 19 uvedeno, že součet výše dotací za 19.A.b.1 a 19.A.b.2 pro jednoho a téhož příjemce může být maximálně do 1,00 Kč/l syrového kravského mléka vyrobeného producentem nebo převzatého mléka zpracovatelem nebo schválenou organizací producentů v režimu jakosti Q CZ.

MZe nepředložilo ke kontrole NKÚ doklady o množství syrového kravského mléka vyrobeného žadatelem v režimu jakosti Q CZ nebo doklady o množství litrů syrového kravského mléka v režimu jakosti Q CZ převzatého žadatelem u čtyřech žádostí o dotaci z dotačního podprogramu 19.A.b.1. MZe u těchto žádostí o dotaci neověřilo na základě chybějících dokladů podmínku maximální dotace do 1,00 Kč/l syrového kravského mléka vyrobeného producentem nebo převzatého mléka zpracovatelem nebo schválenou organizací producentů v režimu jakosti Q CZ.

3.2 Rozdělování projektů u PRV 07-13

V PRV 07-13 byl limit způsobilých výdajů na jeden projekt v rámci podopatření *1.1.1.1 Modernizace zemědělských podniků* stanoven na 30 mil. Kč. MZe tento limit stanovilo s cílem zamezit vyčerpání alokace velkými projekty a podpořit více menších projektů a tím i více žadatelů.

NKÚ zjistil, že někteří příjemci obcházelí smysl této podmínky tak, že rozdělovali investiční zemědělské projekty do více žádostí o dotaci za účelem získání vyšší dotace.

Například jeden příjemce dotace podal v rámci jednoho kola příjmu žádostí celkem šest žádostí o dotaci na modernizaci zemědělského areálu v Kojetíně – výkrmové haly prasat. Přitom se jednalo o stavebně, technologicky i funkčně propojené výkrmové haly. Projekty byly realizovány ve stejné době, na stejném místě, prostřednictvím jedné stavební firmy, na základě jedné projektové/technické dokumentace, jednoho výběrového řízení a slouží totožnému účelu. Celkově se jednalo o projekty za 127 883 732 Kč. V případě realizace projektu jako jednoho celku (formou jedné žádosti o dotaci) by způsobilé výdaje činily maximálně 30 mil. Kč a dotace (35 % ze způsobilých výdajů) maximálně 10,5 mil. Kč. SZIF však poskytl příjemci dotaci v celkové výši 26 793 306 Kč, tedy o 16 293 306 Kč vyšší, než jakou by měl poskytnout v případě realizace projektu jako jednoho celku. Tím se SZIF dopustil porušení rozpočtové kázně ve výši 16 293 306 Kč¹⁴.

---

¹⁴ Ustanovení § 44 odst. 1 písm. b) a ustanovení § 3 písm. e) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

V současném programovém období jsou tyto podmínky Pravidel již upraveny, limit způsobilých výdajů byl pro jeden projekt navýšen na 150 mil. Kč.

3.3 Kontrola počtu ustajovacích míst u projektů programů rozvoje venkova

Výše dotace je u PRV 07-13 i PRV 14-20 navázána na počet ustajovacích míst, které se žadatel zavázal v podpořeném projektu vytvořit/zrekonstruovat.

SZIF kontrolu počtu ustajovacích míst provádí jako součást administrativní kontroly žádostí o dotaci na základě dokumentace předložené žadatelem. Další kontrola této podmínky probíhá při kontrole na místě, před proplacením žádosti o dotaci. O těchto kontrolách však neexistuje žádný záznam, není možné zjistit, zda a jakým způsobem byla kontrola této podmínky provedena.

Splnění podmínky počtu ustajovacích míst ze strany příjemce dotace má zásadní vliv na výši vyplacené dotace, přesto SZIF nezachovává auditní stopu o metodě a způsobu její kontroly.

Kontrolou vzorku projektů NKÚ zjistil, že v jednom případě neměl SZIF pro ověření této podmínky dostatečné podklady, a přesto tuto dotaci vyplatil.

3.4 Neoprávněně vyplacené prostředky

U projektu PRV 07-13 na rekonstrukci výkrmové haly a výstavbu jímky nepostupoval jeden příjemce dotace v souladu s *Pravidly, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty Programu rozvoje venkova*, a nenahlásil změnu technického řešení projektu. SZIF při kontrole na místě tento nedostatek neodhalil a neprovedl řádně administrativní kontrolu¹⁵. Tím se dopustil porušení rozpočtové kázně¹⁶ ve výši 124 952 Kč.

4. Vývoj a směřování dotačních prostředků do živočišné výroby

NKÚ za pomoci dat z mezinárodní sítě FADN ověřil, do jakých odvětví živočišné výroby dotace směřují, a porovnal jejich výši s ostatními členskými státy EU.

Data ze sítě FADN pochází z výběrového šetření hospodářských výsledků podnikatelských subjektů v zemědělství. V rámci tohoto šetření jsou zemědělské podniky členěny do skupin dle výrobního zaměření. Živočišné výroby se týkají tato výrobní zaměření (VZ):

- smíšená výroba,
- produkce mléka,
- chov skotu, ovcí, koz a ostatních zvířat zkrmuující objemnou píci,
- chov prasat a drůbeže.

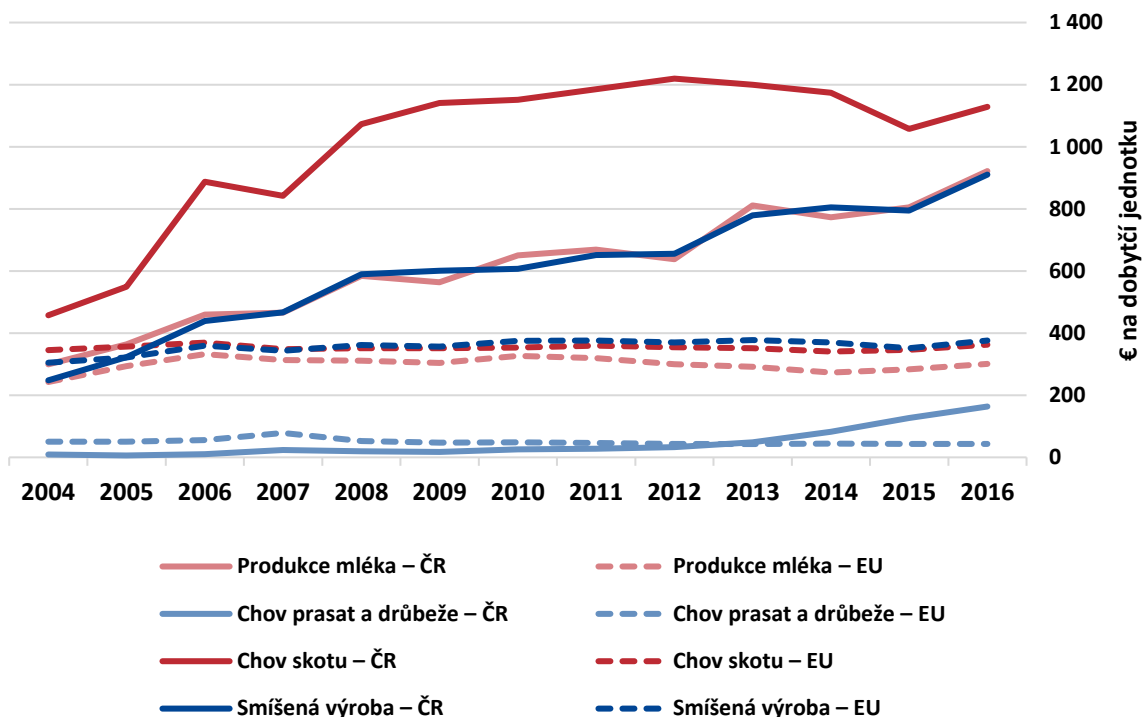
---

¹⁵ Ustanovení § 11 odst. 3 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

¹⁶ Ustanovení § 44 odst. 1 písm. b) a ustanovení § 3 písm. e) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

Pro srovnatelnost údajů byl u výstupů zvolen přepočítání na jednu dobytčí jednotku (DJ). Více o metodách a způsobech šetření FADN je uvedeno v příloze č. 1 tohoto kontrolního závěru.

Graf č. 3: Vývoj výše provozních dotací do zemědělských podniků dle výrobního zaměření přepočtený na dobytčí jednotku

Zdroj: FADN PUBLIC DATABASE (http://ec.europa.eu/agriculture/rica/database/database_en.cfm).

Graf č. 3 znázorňuje vývoj výše provozních dotací plynoucích do zemědělských podniků podle výrobního zaměření v České republice a zároveň průměrné hodnoty provozních dotací v rámci EU. Z dat uvedených v grafu vyplývá, že nejvyšší objem dotačních prostředků směřuje do zemědělských podniků s výrobním zaměřením na chov skotu. Zemědělské podniky zaměřené na produkci mléka a na smíšenou produkci dostávají finanční prostředky zhruba ve srovnatelné výši a s podobným růstovým trendem. Nejméně dotací směřuje do podniků zaměřených na chov prasat a drůbeže.

Pokud jde o vývoj výše dotací v čase, od roku 2012 rostou dotace u všech výrobních zaměření živočišné výroby, s výjimkou výrobního zaměření chov skotu. Nejzřetelnější nárůst je u zaměření chov prasat a drůbeže, kam do roku 2012 směřovaly jen minimální dotace.

Česká republika vykazuje v objemu dotací poskytnutých do živočišné výroby dlouhodobě hodnoty vysoko nad průměrem EU ve všech výrobních zaměřeních, s výjimkou výrobního zaměření chov prasat a drůbeže. U tohoto výrobního zaměření je nárůst dotací patrný od roku 2013.

Tabulka č. 4: Vývoj celkové produkce, celkových nákladů a poměru celkových nákladů k celkové produkci v ČR

Rok	Produkce mléka			Chov skotu			Chov prasat a drůbeže			Smíšená výroba		
	Produkce	Náklady	Poměr	Produkce	Náklady	Poměr	Produkce	Náklady	Poměr	Produkce	Náklady	Poměr
2004	1 620 €	1 742 €	107 %	868 €	1 120 €	129 %	798 €	804 €	101 %	1 979 €	2 072 €	105 %
2005	1 630 €	1 815 €	111 %	966 €	1 133 €	138 %	820 €	794 €	97 %	1 967 €	2 217 €	113 %
2006	1 684 €	1 948 €	116 %	860 €	1 475 €	172 %	886 €	895 €	101 %	2 013 €	2 370 €	118 %
2007	1 889 €	2 120 €	112 %	955 €	1 557 €	163 %	1 007 €	1 065 €	106 %	2 321 €	2 585 €	111 %
2008	2 129 €	2 532 €	119 %	1 082 €	1 723 €	159 %	928 €	995 €	107 %	2 675 €	3 134 €	117 %
2009	1 654 €	2 180 €	132 %	906 €	1 613 €	178 %	1 080 €	1 154 €	107 %	2 175 €	2 836 €	130 %
2010	1 919 €	2 371 €	124 %	962 €	1 768 €	184 %	1 247 €	1 281 €	103 %	2 477 €	3 020 €	122 %
2011	2 407 €	2 777 €	115 %	1 109 €	1 885 €	170 %	1 286 €	1 398 €	109 %	3 137 €	3 475 €	111 %
2012	2 562 €	2 947 €	115 %	975 €	1 752 €	180 %	1 421 €	1 391 €	98 %	3 228 €	3 605 €	112 %
2013	2 470 €	2 996 €	121 %	1 028 €	1 779 €	173 %	1 384 €	1 390 €	100 %	3 154 €	3 574 €	113 %
2014	2 793 €	3 159 €	113 %	1 022 €	1 720 €	168 %	1 364 €	1 327 €	97 %	3 364 €	3 701 €	110 %
2015	2 560 €	3 168 €	124 %	1 069 €	1 738 €	163 %	1 419 €	1 462 €	103 %	3 157 €	3 745 €	119 %
2016	2 551 €	3 201 €	125 %	1 073 €	1 773 €	165 %	1 388 €	1 440 €	104 %	3 155 €	3 854 €	122 %

Pozn.: Ukazatele produkce a nákladů jsou přepočítány na jednu dobytčí jednotku.

V tabulce č. 4 je znázorněn vývoj produkce, nákladů a jejich poměr od roku 2004. Z analýzy těchto dat vyplývá, že nejméně rentabilní jsou podniky zaměřené na chov skotu, kde je poměr mezi výší celkové produkce a celkovými náklady nejvyšší (165 %). Naopak u výrobního zaměření chov prasat a drůbeže je tento poměr nejnižší a pohybuje se kolem 104 %. Z analýzy dat dále vyplynulo, že od roku 2010 se významně zvýšily celkové náklady u výrobních zaměření produkce mléka a smíšená výroba.

Datová příloha ke KZ 18/08 – ŽIVOČIŠNÁ VÝROBA

(Viz také odkaz <https://www.nku.cz/scripts/detail.php?id=10222>.)

NKÚ provedl analýzu dat týkajících se živočišné výroby ze *Zemědělské účetní datové sítě FADN*. Tato síť hraje roli hlavního informačního zdroje Evropské komise o reálné ekonomické situaci zemědělských podniků. Data ze sítě FADN pochází z výběrového šetření podnikatelských subjektů v zemědělství a zahrnuje každoročně cca 1 400 podniků z České republiky. Podniky jsou rozčleněny dle jednotlivých výrobních zaměření a jejich velikosti. Sestavení plánu výběru podniků vyplývá z legislativy a metodik Evropské komise. Pro účely výběrových šetření je zaveden speciální klasifikační systém zemědělských podniků, který umožňuje zařadit každý podnik podle jeho ekonomické velikosti (čtyři třídy) a podle jeho specializace stanovit typ výrobního zaměření. V České republice tvoří podniky malé ekonomické velikosti třídy zhruba 15 % výběrového souboru, podniky střední velikosti tvoří 30 %, podniky velké velikosti jsou zastoupeny 25 % a největší podniky představují 30 %.

NKÚ použil pro analýzu tyto ukazatele týkající se jednotlivých zemědělských podniků:

SE 020 Vstup pracovní síly celkem – suma odpracovaných hodin placených pracovníků.

SE 080 Dobytčí jednotky celkem – průměrný roční počet hospodářských zvířat přepočtený na dobytčí jednotku dle metodiky EU.

SE 131 Celková zemědělská produkce – souhrn živočišné, rostlinné a ostatní produkce.

SE 270 Celkové náklady – ukazatel tvořen součtem přímých nákladů, režijních nákladů, odpisy a externími faktory.

SE 405 Saldo investičních dotací a daní – tvořen součtem investičních dotací sníženým o odpočet DPH z investic.

SE 410 Hrubá přidaná hodnota – je definována jako rozdíl mezi celkovou zemědělskou produkcí (živočišná, rostlinná a ostatní produkce) a výrobní spotřebou (přímé a režijní náklady). Do hodnoty produkce je započteno saldo provozních dotací a daní.

SE 415 Čistá přidaná hodnota – tento ukazatel je stanoven z hodnoty celkové produkce a všech provozních podpor, od které jsou odečteny všechny náklady kromě nákladů na externí faktory, tj. kromě mzdových nákladů, pachtovného, nájemného budov a úroků z úvěrů. Čistá přidaná hodnota tedy představuje zdroje podniku na pokrytí nákladů z výrobních faktorů.

SE 420 Důchod ze zemědělské činnosti – vyjadřuje zisk, případně ztrátu, a je vyjádřen jako čistá přidaná hodnota po odečtení nákladů na externí faktory (mzdové náklady, pachtovné, nájemné budov a nákladové úroky) a přičtení investičních dotací.

SE 600 Saldo provozních dotací a daní – tvořeno součtem provozních dotací a saldem DPH, sníženým o daně.

Provozní dotace – součet provozních dotací.

Rozdíl celkové produkce a celkových nákladů – kladný ukazatel značí, že produkce byla vyšší než náklady.

ODVOZENÍ UKAZATELŮ EKONOMICKÝCH VÝSLEDKŮ PODLE METODIKY FADN EU

CELKOVÁ ZEMĚDĚLSKÁ PRODUKCE TOTAL OUTPUT SE 131			SALDO PROVOZNÍCH DOTACÍ A DANÍ BALANCE CURRENT SUBSIDIES & TAXES SE 600	
PRODUKCE RV OUTPUT CROP & CROP PRODUCTS	PRODUKCE ŽV OUTPUT LIVESTOCK & LIVESTOCK PRODUCTS	OSTATNÍ PRODUKCE OTHER OUTPUT		
VÝROBNÍ SPOTŘEBA INTERMEDIATE CONSUMPTION		HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA GROSS FARM INCOME SE 410		
PŘÍMÉ NÁKLADY SPECIFIC COSTS	OSTATNÍ VĚCNÉ NÁKLADY FARMING OVERHEADS			
		ODPISY DEPRECIATION	ČISTÁ PŘIDANÁ HODNOTA FARM NET VALUE ADDED SE 415	
		EXTERNÍ FAKTORY EXTERNAL FACTORS		SALDO INVESTIČNÍCH DOTACÍ A DANÍ BALANCE SUBSIDIES & TAXES ON INVESTMENT SE 405
MZDOVÉ NÁKLADY WAGES	PACHTOVNÉ RENT	ÚROKY INTEREST	DŮCHOD ZE ZEMĚDĚLSKÉ ČINNOSTI FAMILY FARM INCOME SE 420	

Zdroj: FADN ČR.

Zpracovaná data se týkají let 2004–2016. Analýza obsahuje data z evropské části FADN, která jsou podkladem pro srovnání mezi jednotlivými členskými státy EU či mezi členským státem a průměrem EU. Data jsou sbírána a zpracována za použití jednotné metodiky v celé Evropské unii¹⁷.

V datové příloze jsou graficky zobrazeny hodnoty ukazatelů „saldo provozních dotací a daní“, „saldo investičních daní a dotací“, „celková zemědělská produkce“, „celkové náklady“ a „čistá přidaná hodnota“, a to za jednotlivé roky a členské státy EU.

Datová příloha obsahuje i rozklad ukazatelů „celkové náklady“, „celková zemědělská produkce“ a „provozní dotace“ pro jednotlivé členské státy. Hodnoty ukazatelů za ČR lze porovnat s průměrem EU.

---

¹⁷ Dotační systémy v jednotlivých členských státech mohou vykazovat odlišnosti, které mohou mít vliv na vykazovaná data a ukazatele z databáze FADN.